

СЕКЦІЯ 3. ДИСКУРСИ ПУБЛІЦИСТИКИ І ХУДОЖНЬОЇ ЛІТЕРАТУРИ В СУЧАСНИХ МАС-МЕДІА

МАЛЮЦЬКИЙ В.О.,

*студент спеціальності «Журналістика»
Національного університету «Запорізька політехніка»;*

ПОГРЕБНА В.Л.,

*доктор філологічних наук, професор,
зав. кафедри журналістики
Національного університету «Запорізька політехніка»
м. Запоріжжя, Україна*

СПЕЦИФІЧНІ РИСИ ВІЙСЬКОВОЇ ПУБЛІЦИСТИКИ

Військова публіцистика швидко розвивається в сучасних умовах, коли наша країна переживає страшні часи повномасштабної війни, яку розпочала росія. Її можна розглядати як окремий напрямок публіцистики. І. Басараба аналізує художні та стилістичні прийоми, що використовуються авторами військових художніх текстів [1]. Щодо військової публіцистики, то вона поки що не стала предметом зацікавлення науковців. Саме тому ми звернулися до вивчення цієї теми.

До військових текстів відносять військово-художні матеріали, військово-публіцистичні і військово-політичні матеріали, військово-наукові та військово-технічні матеріали, військові документи. І. Басараба вважає, що усі військові тексти умовно можна поділити на власне військові та тексти, що пов'язані з військовою тематикою. Дослідниця зазначає: «Військові тексти пишуться з розрахунку, що реципієнтами інформації будуть професіонали військової справи, що володіють достатнім рівнем тематичної компетентності та з легкістю зможуть інтерпретувати такі тексти залежно від намірів інформатора, тобто людини, що ділиться інформацією, у даному випадку, автора. Проте тексти, що пов'язані з військовою тематикою, спрямовані на набагато ширшу аудиторію з різними рівнями знань та компетентностей, тому дуже часто в таких текстах можна зустріти додаткову уточнюючу інформацію, з метою полегшення обробки даних» [1, с. 130].

Щодо військової публіцистики, то вона має більшість таких рис, як і будь-який публіцистичний текст. Публіцистичний стиль – це один з функціональних стилів літературної мови, призначений для передачі

інформації масовому реципієнту через публічні виступи (наприклад, на радіо, телебаченні) або друковані публіцистичні видання. Найчастіше публіцистичні тексти присвячені актуальним соціальним та політичним подіям. Основна функція публіцистики – донесення інформації про людей та навколишню дійсність, формування громадської думки. А.П. Коваль зазначає: «Ефективність соціально-політичного впливу на слухача пов'язана з посиленням логічної сторони висловлення і, водночас, з емоційною напруженістю викладу. Логізація й емоційна виразність викладу – основні вимоги при доборі й використанні мовних засобів у цьому стилі. Отже, серед інших функціональних стилів газетно-публіцистичний виділяється тим, що добір і використання мовних засобів характеризується в ньому поєднанням обох вимог – прагненням до посилення як логічної, так і емоційної сторони висловлення» [2, с. 10].

Серед публіцистичного доробку, присвяченого воєнним подіям останнього часу, багато цікавих та якісних матеріалів. Серед них книги «Не бійсь. Не зраджуй. Не мовчи» Олега Романчука, «Дівчата зрізають коси» Євгенії Подобної, «Лютий лютий 2022. Свідчення про перші дні вторгнення» Євгенії Подобної та Дар'ї Бури, «Міста живих, міста мертвих. Історії з війни у Бучі та Ірпені» Євгенії Подобної, Ігора Середи, Катерини Ковальської та ін., книги спецпроекту «Історії українських воїнів» журналу «Військо України» (збірки «Побратими» (2016), «Відчайдухи» (2016), «Наші» (2017), «Пророцтво Жанни» (2018), «Бойправи» (2018)) та багато інших.

Публіцистика як один з потоків інформації сприяє виконанню головних функцій ЗМІ – оперативного інформування, тлумачення фактів та різних подій. Публіцистичні тексти характеризуються популярністю, доступністю викладу, логічністю, стислістю, ясністю і зрозумілістю, точністю фактів, поясненням загального через конкретне, використанням яскравих художніх образів та прийомів з метою вплинути на емоції читача тощо.

Військова публіцистика відзначається документалізмом та фактографічністю, точним відтворенням подій та ситуацій, автори публікацій або самі є свідками описуваних подій, або беруть інтерв'ю у тих людей, про яких пишуть. Автор публіцистичних текстів про війну та військових повинен розбиратися у військових засобах, техніці, особливостях військових структур, процесів, систем, видів озброєння, назвах військових звань, родів військ, знати специфіку сленгізмів, жаргонізмів військових, володіти загальними поняттями про армію та війну.

Усі військові матеріали відрізняються від будь-яких інших матеріалів насиченістю спеціальною військовою лексикою, широким використанням військової та науково-технічної термінології, яка пов'язана безпосередньо з військовою справою, збройними силами, способами ведення збройної боротьби. Характерною особливістю військової лексики є те, що вона є сформованою, усталеною. У військовій публіцистиці наявна певна кількість змінно-стійких і стійких словосполучень, характерних тільки для військової сфери спілкування, велика кількість назв військової номенклатури (зразки озброєння, військова техніка та військове майно) та спеціальних скорочень і умовних позначень, що використовуються тільки у військових матеріалах.

Військово-публіцистичні тексти характеризуються стислістю, чіткістю і конкретністю формулювань, точністю, що забезпечує логічну послідовність викладу. У таких текстах небагато речень зі складною синтаксичною побудовою, що впливає на легкість сприйняття переданої інформації.

У військовій публіцистиці задля передачі колориту події чи образу людини може використовуватись емоційно забарвлена військова лексика (сленг), яка часто вживається в основному в усній розмовній мові військовослужбовців. Важливим є донесення до читача не лише головної ідеї твору, але і його емоційно-естетичного навантаження, що обумовлює використання автором публіцистичних матеріалів епітетів, метафор, гіпербол, метонімії, порівнянь, перифразів, алюзій, ремінісценцій, фразеологізмів та інших художніх засобів. Саме вміння використання специфічних прийомів у тексті дозволяє автору твору досягнути мети – заставити читача думати над прочитаним та переживати певні емоції.

Таким чином, військова публіцистика є окремим напрямком публіцистики. Вона на сьогодні є популярною та затребуваною у зв'язку з необхідністю сприйняття та усвідомлення досвіду війни українського народу з російськими загарбниками. Військова публіцистика характеризується насиченістю спеціальною військовою лексикою, широким використанням військової термінології, яка пов'язана з військовою справою, збройними силами, способами ведення збройної боротьби.

З одного боку, тексти, які належать до військової публіцистики, характеризуються стислістю та логічністю, чіткістю та конкретністю формулювань, документалізмом та фактографічністю, точним відтворенням подій та ситуацій, з іншого боку, вони характеризуються наявністю образних засобів (епітетів, метафор, гіпербол, фразеологізмів

тощо), емоційних оцінок. Автори публікацій прагнуть говорити з читачем відверто, близькою й зрозумілою для нього мовою.

Список використаних джерел

1. Басараба І. Функціональні особливості художнього військового тексту. Актуальні питання гуманітарних наук : міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету ім. І. Франка. 2022. Вип 52. Т. 1. С. 128–133.
2. Коваль А.П. Практична стилістика сучасної української мови. Київ : Вища школа, 1987. 352 с.